

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ**

СИЛАБУС

Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво 03 Гуманітарні науки
Спеціальності:	025 Музичне мистецтво 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа 034 Культурологія

Силабус склала:

професор, доктор педагогічних наук, проф. кафедри цифрових комунікацій та інформаційних технологій Соляник А. А.

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри цифрових комунікацій та інформаційних технологій

Протокол № 1 від «25» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Олена МАР'ІНА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	Організація та методика науково-дослідної роботи
Викладач	Соляник Алла Анатоліївна
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/s/solianykh11.pdf
Контактний телефон та емейл	0669330337, allasolyanik164@gmail.com
Інформація про консультації	понеділок 12.00-14.00
Логіка вивчення курсу (пререквізити)	Навчальна дисципліна «Організація та методика науково-дослідної роботи» має багатовекторні зв'язки з багатьма суспільними навчальними дисциплінами (філософія, наукознавство, загальна психологія, педагогіка та психологія вищої школи, соціологія, іміджологія та ін.), а також з інформаційними технологіями, та тими дисциплінами, що сфокусовані на проблемах менеджменту вищої освіти.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Організація та методика науково-дослідної роботи» є обов'язковою для підготовки фахівців за третім — науково-освітнім рівнем вищої освіти, вона формує комплекс загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для реалізації науково-дослідної кваліфікаційної праці, поданої на здобуття наукового ступеня «доктор філософії». Курс допоможе аспірантам та здобувачам у засвоєнні знань та набутті навичок реалізації ефективної наукової творчості, сприятиме підвищенню продуктивності роботи над дисертацією, дозволить їм повною мірою реалізувати свої творчі здібності.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета – розкрити теоретичні та організаційно-методичні засади наукової творчості, сформувати систему загальних та фахових компетентностей щодо ефективної підготовки та захисту дисертаційного дослідження

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-наукової програми навчальна дисципліна формує наступні компетентності та результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в інформаційній, бібліотечній та архівній справі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p> <p>ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК5. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та етики застосування технологій інформаційного суспільства.</p> <p>ЗК6. Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях у науковій, педагогічній та управлінській діяльності.</p> <p>ЗК7. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p>
------------------------------	---

	<p>ЗК8. Здатність проведення та презентації результатів наукових досліджень на відповідному рівні з використанням інформаційних і комунікаційних технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.</p> <p>ЗК9. Здатність розробляти і управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.</p>
<p>Спеціальні компетентності (СК)</p>	<p>СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, що створюють нові знання в інформаційній, бібліотечній та архівній справі та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані в профільних фахових наукових виданнях.</p> <p>СК2. Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.</p> <p>СК3. Здатність розвивати категорійно-поняттєвий та аналітично-дослідницький апарат, виявляти й обґрунтовувати нові закономірності в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.</p> <p>СК4. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в інформаційній, бібліотечній та архівній справі та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації.</p> <p>СК9. Здатність розробляти програму та виконувати складні наукові дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу.</p> <p>СК10. Здатність професійно виконувати організаційно-управлінські, науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринках праці.</p>

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми).

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН1. Створювати передові концептуальні та методологічні знання, планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, реалізовувати інновації з інформаційної, бібліотечної та архівної справи і на межі галузей знань, а також формувати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні сучасних світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>РН2. Висувати і перевіряти гіпотези, необхідні для обґрунтування висновків докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень та моделювання, наявні статистичні дані, використовувати передові концептуальні та методологічні напрацювання для отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</p> <p>РН3. Вільно презентувати й обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми інформаційної, бібліотечної та архівної справи державною й іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у фахових наукових виданнях.</p> <p>РН4. Розробляти та досліджувати моделі інформаційних та документних систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.</p> <p>РН5. Планувати і виконувати емпіричні та теоретичні дослідження з інформаційної, бібліотечної та архівної справи й дотичних</p>
--------------------------------------	---

	<p>міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та методик.</p> <p>РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, технології роботи з відкритими даними, бази даних та інформаційні системи.</p> <p>РН8. Розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, що дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику щодо розв'язання значущих проблем в інформаційній, бібліотечній та архівній справі з дотриманням норм академічної та професійної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</p> <p>РН9. Розробляти і викладати в закладах вищої освіти дисципліни з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.</p>
--	--

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Обов'язкова загальна компонента ОНП
Формат курсу	Денна форма навчання, 1 семестр
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60
Технічне і програмне забезпечення	Комп'ютерне та програмне забезпечення для дистанційного навчання, мультимедійний проектор
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекція, семінарські та практичні заняття, консультації Методи: проблемні лекції, семінари-дискусії, ділові ігри, кейси.
Поточний контроль	Аналітичні звіти, реферати, творчі есе, тези доповідей, наукові статті; мультимедійні презентації результатів виконаних аспірантами практичних завдань; виступи з доповідями результатів дослідження на конференціях молодих вчених.
Підсумковий контроль	Екзамен у формі тестування
Політика курсу	Здобувачі та викладач мають дотримуватися таких норм академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність, академічна доброчинність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами. Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми недоброчесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських та практичних занять, контрольних завдань, на іспиті. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, запізнення, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених аспірантам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу аспіранта.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем	Разом годин	Лекції	Семінарські	Прак-тичні	Сам. робота
Тема 1. Науково-дослідницька діяльність: сутність та значення для суспільного прогресу	10	2		2	6
Тема 2. Наукова комунікація як основа розвитку науки	10	2	2		6
Тема 3. Категоріальний апарат науки	8			2	6
Тема 4. Організація і психологія наукового пізнання	10	2	2		6
Тема 5. Система дослідницьких підходів і методів: загальна характеристика	10	2	2		6
Тема 6. Закони формальної логіки як основа наукового мислення	8		2		6
Тема 7. Кваліфікаційні ознаки дисертації та етапи її виконання	10	2		2	6
Тема 8. Методика збору та обробки наукового матеріалу	8		2		6
Тема 9. Формулювання та оформлення результатів наукового дослідження	8			2	6
Тема 10. Вимоги до апробації та захисту результатів дослідження	8			2	6
Всього	90	10	10	10	60

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система наукових комунікацій	2
2.	Організація і психологія наукового пізнання	2
3.	Система дослідницьких підходів і методів	2
4.	Загальнонаукова методологія дисертаційного дослідження	2
5.	Імідж молодого науковця	2
	Усього	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Нормативно-правова база організації науково-дослідної діяльності	2
2.	Наукометричний супровід наукових комунікацій	2
3.	Класифікація методів дослідження	2
4.	Методика написання вступу до дисертаційного дослідження	2
5.	Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді	2
	Усього	10

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Науково-дослідницька діяльність: сутність та значення для суспільного прогресу	6
2	Тема 2. Наукова комунікація як основа розвитку науки	6
3	Тема 3. Категоріальний апарат науки	6
4	Тема 4. Організація і психологія наукового пізнання	6
5	Тема 5. Система дослідницьких підходів і методів: загальна характеристика	6
6	Тема 6. Закони формальної логіки як основа наукового мислення	6
7	Тема 7. Кваліфікаційні ознаки дисертації та етапи її виконання	6
8	Тема 8. Методика збору та обробки наукового матеріалу	6
9	Тема 9. Формулювання та оформлення результатів наукового дослідження	6
10	Тема 10. Вимоги до апробації та захисту результатів дослідження	6
	Усього	60

7. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання результатів навчання:

<i>Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно):</i>	чіткість, логічність, структурованість, акуратність, повнота представлених матеріалів, висока культура їх письмового оформлення та методичного обґрунтування
<i>Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре):</i>	розкриття основних методичних аспектів представлених матеріалів, незначне порушення логічних зв'язків, незначні неточності в аналізі матеріалів та труднощі в їх методичному обґрунтуванні
<i>Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):</i>	формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових звіту, низький рівень володіння практичними знаннями та уміннями.
<i>Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FX, незадовільно)</i>	формальний характер представлених матеріалів, оформлення матеріалів практичних завдань не відповідає вимогам; зміст не розкрито
<i>Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):</i>	матеріали з практики не представлені

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- екзамен у формі тестування;
- презентації результатів виконаних здобувачами практичних завдань;
- виступи на семінарських заняттях.

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Активність на лекції / виконання завдань до лекційного матеріалу – 0,5-1 балів;

Робота на практичних заняттях – 1-5 балів;

Робота на семінарських заняттях – 1-5 балів;

Результати самостійної роботи враховуються і перевіряються під час практичних, семінарських занять та поточного тестування (1 бал);

Неформальна освіта – від 3-5 балів (за кожний вид, до 10 балів);

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль										Підсумковий контроль	Сума
Розділи 1 -3											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Наукові комунікації: сутність, структура, сучасний стан.
2. Науково-дослідницька діяльність аспірантів: нормативні засади.
3. Наукова діяльність як творчий процес.
4. Технологія наукової роботи аспіранта.
5. Категоріальний апарат науки: загальна характеристика.
6. Наукова школа: сутність, значення.
7. Методологія науки: загальна характеристика.
8. Філософська методологія.
9. Загальнонаукова методологія.

10. Системний підхід та його різновиди в наукових дослідженнях.
11. Синергетичний підхід у наукових дослідженнях.
12. Історичний підхід, його різновиди.
13. Соціокомунікативний підхід, його різновиди.
14. Діяльнісний підхід у наукових дослідженнях.
15. Семіотичний підхід, його особливості.
16. Аксиологічний підхід у наукових дослідженнях.
17. Конкретнонаукова методологія.
18. Особливості соціально-гуманітарних досліджень.
19. Структура дисертаційної роботи.
20. Підготовчий етап роботи над дисертацією.
21. Написання тексту дисертаційної роботи.
22. Оформлення дисертаційної роботи.
23. Типові помилки в написанні та оформленні дисертації.
24. Підготовка до захисту дисертаційної роботи.
25. Підготовка та написання статті, тез наукової доповіді.
26. Особливості використання методів дослідження при розробці наукової проблеми (на прикладі окремої теми).
27. Особливості складання бібліографічного огляду з теми (на конкретному прикладі).
28. Вступ до дисертації: загальна характеристика.
29. Джерельна база наукового дослідження.
30. Організаційні основи науки. Організація науки у ЗВО.
31. Наука як соціальний інститут.
32. Психологічні аспекти науково-дослідницької роботи.
33. Організація творчої діяльності.
34. Пошук, накопичення, обробка наукової інформації.
35. Правила проведення опитування.
36. Вимоги до проведення спостереження.
37. Етапи соціологічного дослідження.
38. Методи і техніка дослідження.
39. Вимоги до наукового експерименту.
40. Бібліометричний супровід дисертаційного дослідження.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

1. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : ДСТУ 7.1:2006. Чинний від 2007 – 06 – 01. Київ : УкрНДНЦ, 2006. 76 с.
2. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015. Вид. офіц. Чинний від 2015 – 06 – 22. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
3. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. Введ. 01.07.98. Київ : Держстандарт України, 1998. 16 с.
4. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>.
5. ПОРЯДОК присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження

ступеня доктора філософії : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/poryadok-prisudzhennya-stupenya-doktora-filosofiyi-oprilyudneno-postanovu-kmu>

6. Про академічну доброчесність: проєкт закону України. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/ji10516a?an=391>.

7. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556 // Відом. Верховної Ради України. 2014. № 37/38. Ст. 2004.

8. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України від 26 листоп. 2015 р. № 848 // Відом. Верховної Ради України. 2016. №3. Ст. 25.

9. Про освіту : закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145 // Відом. Верховної Ради України. 2017. №38/39. Ст. 380.

10. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. 340 с.

11. Шейко В. М., Богущий Ю. П., Кушнарєнко Н.М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посібник / Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології, Нац. акад. мистецтв України. Харків : ХДАК, 2016. 329 с.

12. Шейко В. М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник. 7-ме вид. стер. Київ : Знання, 2008. 310 с.

Додаткові джерела

13. Гуманенко О. О. Особливості типологічної характеристики рецензій на наукові твори // Наук. записки. 2011. №3 (36). С. 119-125.

14. Мельник Ю. Б. Методика підготовки до наукової доповіді // Теорія і практика управління соціальними системами. 2012. № 1. С. 29.

15. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця : монографія / Т. О. Дмитренко, К. В. Яресько, Т. В. Колбіна та ін. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2014. 424 с.

16. Соляник А. А. Стандартизація підготовки доктора філософії з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Україні // Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : матеріали П'ятої міжнародної наукової конференції 23–24 черв. 2022 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури та інформаційної політики України, Ін-т модернізації змісту освіти, Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв [та ін.]. Київ, 2022. С. 20–23.

Інформаційні ресурси Інтернет

17. Методичні рекомендації щодо організації роботи над науковою доповіддю (рефератом) з обраної наукової спеціальності [Електронний ресурс] / за заг. ред. В. П. Гондюла. – Режим доступу: <http://science.univ.kiev.ua/>... / Rekomend_referet.

18. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс]. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-3044.html>.

Повнотекстові електронні бібліотеки

19. Харківська державна академія культури: <http://lib-hdak.in.ua>;

20. Національна бібліотека України В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>;

21. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка: <http://www.korolenko.kharkov.com>;

4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого: <http://www.nplu.org>.